
РАДІСТЬ ОРТОДОКСІЇ

Справжні християни розуміють, що віру нам дано раз і назавжди і що вона наповнена життям і захватом.

Як ви вже побачили в цих розділах, справжнє християнство – це логічне і послідовне пояснення реальності. Воно починається з раціонального висновку, що Бог існує. І Він оповістив нам, як влаштовано Його світ. Він – найвища реальність. Та чому ж тоді існує страждання? Тому що Бог дав людям свободу волі. Ми обрали непослух, і тому зло прийшло у світ. Однак влада сатани добігла кінця. Бог послав свого Сина, щоб звоювати землю. Закипіла битва, і Сина схопили й стратили як викуп за зло. Але камінь був відкочений, і Бог воскресив Його з мертвих, і Його воскресіння стало заперукою нашого нового життя. Його Святий Дух зійшов, щоб довершити наступ, заснувавши Христове Царство через Його Тіло, Церкву.

Тепер ми можемо обміняти своє життя на Христове. Примирившись з Ним, ми примиряємося один з одним, живучи святим життям у спільноті, захищаючи життя повсякчас. Одного дня Христос повернеться, і Боже Царство буде врешті засноване. Усі, хто в Христі, довіку будуть втішатися товариством Божим, як і передбачалося для людства із самого початку.

Тож чому сьогодні у світі говорять про християнську віру та її доктрини як щось сухе і крихке? Можна було б сказати, що ця віра страшаюча, незручна, доленосна, радикальна чи екстремальна, але що нудна і прісна – ніколи. Утім, саме це багато хто каже. Як же так сталося?

Одна з відповідей полягає в невмінні Церкви навчати, що таке віра. Чи не мали б ми чути, що християнство описують як нове Царство, всеосяжний спосіб збагнути повноту життя, світорозуміння, правління Боже? Але натомість ми чуємо плиткі терапевтичні послання або ж послання месіанські і політичні. Люди сидять безживною масою на церковних лавах, чекаючи, коли їх порозважають або скажуть їм, кому віддати свій голос.

По-друге, ми настільки поглинуті собою, настільки матеріалістичні й звиклі потурати своїм забаганкам, що зовсім не розуміємо того, заради чого варто прожити життя. Американців обтяжують борги на кредитних картках, витрати на вищу освіту і на нове авто або на новий костюм, оскільки старий вже став трохи затісним. Згідно з одним дослідженням, ми – найнещасніша нація на землі, з найбільшою кількістю психічних розладів та випадків депресії на душу населення, ніж у будь-якій іншій країні. Цікаво, що за тими ж критеріями Нігерія вважається найщасливішою. І якби ви порівняли Лагос у Нігерії з будь-яким великим західним містом, то вас здивувало б чому.

Але якщо ви відвідаєте богослужіння в країні третього світу, то віднайдете дивовижну радість ортодоксії, яка в будь-якому разі перевершує радість від походу в торговельний центр чи штовхання м'ячика на полі для гольфу. Найглибший церковний досвід я отримав або у в'язницях, або в країнах третього світу, іноді у неймовірно складних обставинах. Чому? Ці люди відчувають щире зворушення, тому що в них немає фальшивих ідолів і всього того, що відвертає нашу увагу, і вони чують послання про нове Царство.

По-третє, чимало мешканців Заходу, як на мене, залякані тиском культурного середовища. Ми, безумовно, не бажаємо виглядати аж надто радикальними чи говорити з нашими нерелігійними сусідами про щось аж настільки дивакувате, як тілесне воскресіння чи розділення Червоного моря. Хто хоче сказати високовченому сусідові, який здо-

був науковий ступінь у Гарварді, що ви насправду вірите в те, що Бог своїм словом сотворив світ із нічого?

Євангеліє буває прикрим. Першим, хто будь-коли свідчив мені про Христа, був Том Філіпс, керівник вищої ланки і в той час мій клієнт. Том – несміливий, лагідний чоловік з природи. Але я донині пам'ятаю його слова: «Я прийняв Ісуса Христа і віддав Йому своє життя». Тому було так незручно, що він не дивився мені у вічі, коли говорив; натомість він дивився на годинник на стіні. Він розповів мені згодом, що молився напередодні ввечері, щоб набратися відваги; йому здалося, що Бог промовив до нього: «Розкажи про мене Чаку Колсону. Він потребує друга». Слова Тома були прикрими, та саме цього я тоді потребував.

Так, ризик завжди існує, але нехай він не спиняє вас. Люди можуть назвати вас абсолютистом і звинуватити в упередженості. Я переконаний, що цей страх завдати іншим образи змусив багатьох християн зм'якшити свій погляд на Євангеліє. Так, багато хто вважає його політизованим – що іноді дійсно правда – і абсолютистським, що така ж неправда, як і те, що будь-яке інше ствердження істини (наприклад, що сонце сходить) є абсолютистським. Деякі молоді євангельські християни, а також представники руху «**виникаючої церкви**» реагують на стереотипи, ухиляючись від ствердження істини, а тому замість того, щоб проповідувати чи додержуватися категоричних поглядів, вони по суті намагаються почати розмову, сподіваючись, що хтось сам віднайде Ісуса. Але відколи Євангеліє проголошено вперше, ця Добра Новина була наповнена конкретним змістом: Христос воскрес! Це настільки сміливе ствердження істини, яке лише може бути.

По-четверте, наша культура вихваляє поступ – усе новіше здається нам кращим. Однак справжнє християнство знаходить своє просвітлення в історичній ортодоксії, і саме тому я часто вживаю термін «радикальне християнство» – християнство, яке черпає життя з коренів віри. А віра, так само як сім'я, має свій родовід, у якому можна знайти її самотність.

Сьогодні звертатися до джерел християнства – річ контр-культурна, тому що люди у своїй гордості, захопившись новітніми тенденціями, вважають, що завжди є змога знайти утопічні рішення. Тому ми женемося за останніми вигадками, які тьмяніють так само швидко, як і з'являються. Технології допомагають зібрати нам щедрий врожай, але навряд чи він полегшить страждання тих, хто страждає від голоду, якщо утопічні диктатори не дозволять його довести; і ця їхня гордість – віковична проблема. Але правда ортодоксальної віри в тому, що вона преображає людину й культуру.

Зрештою, у цей ліберальний, просвітлений, толерантний вік усі релігії видаються однаковими, і віруючі іноді ловляться на цей гачок. Кінець кінцем люди, які поклоняються щиро у своїх спільнотах, заслуговують на таку ж повагу, як і ми. Але ідея, що всі дороги ведуть до неба, на мій погляд, спроможна миттєво умертвити всяку систему переконань християнина. Навіщо вам обстоювати те, що ви не вважаєте правдою? Бо ж правда – це твердження, яке претендує на винятковість. Поїдьте нині до Африки і запитайте в тамтешніх християнських лідерів, чи вони вірять у таку річ, як правда, і вони подивляться на вас так, наче у вас немає глузду. Чи хтось ризикував би своїм життям заради того, у правдивість чого він щиро не вірить?

Для ліберального розуму вибір важливіший, ніж правда. Це річ нормальна, якщо вам слід вирішити, у якій оселятися околиці – але не тоді, коли ви ставите на кін своє життя. Утім, як дуже проникливо спостеріг Честертон, лібералізм не веде до звільнення світу. Навпаки, правдивим є протилежне твердження. Обітниця звільнення призвела до марксистських репресій. Деструктивний історико-критичний метод у біблеїстиці витворив церкву без віри і врешті без послідовників, посіявши неминучий хаос у суспільстві, яке не знає, у що йому вірити і задля чого жити. Лібералізм, як доводить Честертон, у дійсності неліберальний, тому що він заперечує вільне мислення, заперечує чудеса і не здатен миритися з тим, що виходить за межі його знань і розуміння.

Радість ортодоксії

Люди, які відходять від історичної ортодоксії, упускають найзахопливішу річ у житті – драму, яку ніщо не перевершить у людській історії, обітницю незрівнянної радості. Чи існує щось захопливіше, ніж знання того, що ви – частина Божої великої драми, яка відбувається впродовж людської історії? Що ви посідаєте своє місце поруч зі святими, які були перед вами? Що ви стоїте поряд з Лютером на Вормському рейхстагу, з Августином під час падіння Риму, з Томою Аквінським, коли він писав свій величний опус «*Сума теології*».

Пам'ятайте: сьогодні ми з вами можемо вірити в те саме, у що вірили апостоли I століття і за що вони були готові віддати своє життя. Чи може щось зрівнятися із життям, що прагне чеснот, які Бог звістив нам уперше через Мойсея на горі Синай і які за всі ці довгі роки виявилися нічим іншим, як нетлінною мудрістю майже у всякій культурі? Чи не знаходите ви радості в пізнанні того, що Ісус Христос – той самий учора, нині й довіку хоронитель усього і що через Нього, Ним і в Ньому було створене все?

Люди завжди говорять, що їм потрібні ближчі стосунки з Ісусом Христом. Це добре. Якщо ви прагнете їх також, почніть з апостолів I століття, їхнього вчення та їхніх прямих послідовників. Поверніться до ранніх днів Церкви і віднайдіть ортодоксію тих, хто був з Ісусом. І ви відкриєте для себе неминущу доленосну істину та спізнаєте, що таке життя в Його присутності. Такою є справжня близькість з Христом.

Переваги того, що ми приймемо ортодоксальну істину, величезні. По-перше, усякий, хто живе, боячись образити своїх сусідів або носити тавро екстреміста, ніколи не матиме радості знання, що він долучився до преображення життя іншої людини. Його ніколи не сповнить неймовірним захватом знання того, що Бог, Який сотворив його, поклав Свою руку на нього і вселив у нього Свого Святого Духа, що він має тепер снагу нести у світ найзахопливішу історію, що була розказана будь-коли.

По-друге, ця здорова, доленосна віра – єдине, що підтримує вас у часи кризи. Усі переживають періоди стресу й сумніву, болю та страждання. Існують моменти, коли ви висловлюєте сумнів у тому, що Бог реальний. «Чи не обманюю я себе? Чи не вигадую я усього?» – запитуєте ви. У всіх бувають такі моменти. Також ви можете захворіти. Якщо це так, то медоточиве євангеліє не стане розрадою для вас. Терапія допомагає лише боротися з проблемою; преображення цю проблему усуває.

Життя, здебільшого, непросте. Тому тоді, коли вас здолає стрес, сумнів і біль, почуйте оці слова: «Вгамуйтеся і пізнайте, що я – Бог» (Псалми 46:11). Прислухавшись до свого тихого, спокійного внутрішнього голосу, ви одержите лагідне запевнення того, що хоч якою є ваша скрута, вона аж ніяк не нова.

Упродовж двох тисяч років той самий досвід мали мільйони. Вони змагалися, сумнівалися, порушували питання, на які, здавалось би, немає відповідей. Але всі ті, хто вірить у Христа, пережили сумнів, біль і страждання і змогли розв'язати ці питання не завдяки своїм творчим зусиллям чи приголомшливому новому відкриттю, а покладаючись на ту саму нетлінну істину.

Свідоцтво радісної ортодоксії

Ортодоксія важлива не лише тому, що дає нам змогу тішитися життям і розуміти наші стосунки з Богом, а й також як наше свідоцтво світові. Істотним фактором успіху християнства в перших століттях було те, у що християни вірили. Правильна доктрина привела до правильної поведінки, часто з непередбачуваними дивовижними наслідками.

Християнство, на відміну від поганських релігій Риму, не лише пропонувало відповіді, а й спонукало людей діяти. Поки софісти бубоніли про вичерпання чесноти у світі, християни ризикували своїм життям, рятуючи жертв чуми. Чинячи це,

вони будували новітню цивілізацію просто посеред тієї, що приречена на занепад. Те саме відбувається тепер у країнах третього світу та на Глобальному Півдні: здорова доктрина й ортодоксальне життя спонукають до драматичного зростання і відновлюють справедливість у хаотичних суспільствах.

Учений Філіп Дженкінс, розглядаючи зростання релігійних рухів, передбачає християнству «всесвітній бум наступними десятиліттями». Але ці нові віруючі не будуть здебільшого білими, європейцями чи американцями: натомість вони будуть азіатами, південноамериканцями й африканцями. Таке зростання стане вибуховим у південній півкулі.

Причину цього виявив британський соціолог доктор Девід Мартін у своєму дослідженні про зіткнення між ліберальним католицизмом і п'ятдесятництвом у Південній Америці. Південноамериканців не притягує «теологія звільнення», обітниця соціальної справедливості на базі політичної активності. Ця обітниця пролунала як пустий звук для людей, яких поколіннями гнітили корумповані уряди. І також не здалася їм аж надто принадою літургія, яку відправляли ті, хто не вірив вже більше в її надприродну основу. Ліберальне християнство виявилось прісним.

Новонавернених у Чилі й Бразилії, яких опитав Девід Мартін, найбільше приваблювала здатність п'ятдесятницької церкви «справджувати надію». Доленосне євангельське послання притягувало передусім жінок; коли їхні чоловіки наvertsалися, то вони не ходили більше пити по тавернах і барах, а воліли залишатися вдома. Жінки відродили свої сім'ї. Саме ця преображаюча сила Євангелія коштувала їм найбільше – і вони своєю чергою євангелізували сусідів.

Власне кажучи, сама Біблія виокремлює маргіналізовані групи, вигнанців суспільства, побитих і розтоптаних, забутих. Царство прийшло, щоб повернути зір сліпим, випустити полонених на волю, нагодувати голодних, принести надію забутих. Це радикальне і правдиве звільнення. Та річ, яку ми бачимо на Глобальному Півдні нині, була запорукою успіху

ранньої Церкви, і саме її століттями поширювало християнство – Євангеліє, що здатне преображати життя і культуру.

Усе це неминуче захопить вас, якщо ви уявите себе поруч з тими гігантами, на чийх плечах ми стоїмо тепер. Це сталося зі мною тоді, коли я вперше відвідав пагорб Ареса – одну з найпідступніших для туристів пам'яток світу. Для підйому на пласку вершину цього пагорбу, де апостол Павло промовляв перед Аеропагом, радою афінських старійшин, треба дертися дрібними східцями, висіченими в гладенькій скелі, що ведуть вас майже прямовисно вгору. Звіддала пагорб Ареса виглядає як велетенське каміння, покладене на схил гори, за якихось кількисот метрів нижче від місця, де стоїть величний Парфенон з його прадавніми колонами.

І коли я врешті зійшов на те каміння, то внутрішнім зором побачив апостола Павла – юдея, який уперше прийшов до самого центру грецької культури, великих мислителів та філософів того часу, гордих афінян. І прийшов він до них з дуже радикальним посланням про те, що Ісус Христос помер за наші гріхи, і воскрес, і царює нині. Стоячи на тому самому місці, я відчув, як дроз пробігає моєю спиною, і в моїй свідомості ожила зненацька драма того протистояння. Я кинув погляд на Парфенон, де століттями Страсної П'ятниці приспускають стяг і підносять його догори вранці наступної неділі. Лише декілька християн пішли за Павлом того дня, коли він проголосив свою незвичайну проповідь, та згодом незліченні мільйони рушили їм услід і роблять це донині.

Та сама віра, що колись збудувала найвеличнішу цивілізацію в історії світу, мусить стати до титанічної боротьби і тепер, уже в наші часи.

